

НАБАВКА ВОЈНЕ ОПРЕМЕ

АФЕРА ПАНЦИР

Уговори потписани између Министарства одбране и "Производње Миле Драгић" из Зрењанина о набавци балистичке и заштитне опреме, тешки сто седамдесет пет милиона евра, изазвали су варничења између министара, претили опстанку државне заједнице и, по свему судећи, имаће судски епилог. Због прашине коју је афера подигла, оставку је поднео министар одбране Првослав Давинић, а Миле Драгић, генерал-мајор Милун Кокановић и пуковник Јовица Вучковић, доспели су у једномесечни притвор. У међувремену, Савет министара је одложио примену одлуке којом се одобрава набавка опреме.

Корупција и корупција века? Случај? Афера? Покушај проневере новца које грађани СЦГ одвајају за Војску? То су само неке од квалификација којима су новинари крстили потписивање два уговора о набавци војне опреме вредне сто седамдесет пет милиона евра од једне фирме – "Производња Миле Драгић". Те уговоре сачинили су одговорни у Министарству одбране и зрењанински произвођач, а одобрио их председник СЦГ Светозар Маровић. Како се у њима понајвише говори о куповини заштитне борбене балистичке опреме за припаднике Војске, пре свега шлемова и панцира у већим количинама, отуда можда највише симболике нуди назив који је та сторија попримила у јавности – "афера панцир".

У почетку су критичари тих уговора хтели целом догађају да придају корупцијски контекст, немилосрдно нападајући одговорне у Војсци и Министарству одбране. А медији су, једва дочекавши назнаке

афере и сходно томе могућност подизања тиража подгрејавали атмосферу, преувеличавали бројке, уводили у наоружање и опрему Војске и оне произвођаче који производе комерцијалну опрему – неиспитану по војним стандардима. Прозивали су и “кажњавали”, партијски се сврставали, цитирали политичаре, спекулисали са кандидатима за кривично гоњење, и замагљивали пут до истине.

Како је време одмицало, и тај је случај добијао предсудски епилог, јер су поједини актери те афере доспели у истражни заговор. Догађај је попримио обриси политичког случаја...

■ ЗАМЕНА ЗА НЕКРЕТНИНЕ

Прича о набавци војне опреме извучена из миљеа догађања изгледа пренаглашено и благи Војску. Чини се да су та два уговора, која су припремљена 22, а потписана 25. августа, исхитрена и противправна. Али они имају своју предисторију и познаваоцима догађаја у Војсци знано је да је опремање оружаних снага средствима НВО у протекле две године готово стало. Када је скинут вео тајности са неких документа и они подељени новинарима на конференцији за штампу одржаној 5. септембра у Централном дому Војске, објективни аналитичари могли су да следе нит догађања. Јавности је на увид стављено више реферата (захтева), које су сачинили поједини високи војни официри, а у којима се недвосмислено указује на потребу наше војске за набавком поменутог опреме.

Кренимо редом. Први документ је допис од 8. октобра 2004, који је заменик начелника ГШ генерал-мајор Миломир Миладиновић упутио Сектору за материјалне ресурсе МО, односно Управи за снабдевање, а у којем се тражи да се од фирме “Производња Миле Драгић” набави одређена опрема, пре свега балистичка и заштитна за потребе разних родова КоВ и других видова у Војсци. Приложен је списак потраживања. У њему се, на пример, тражи 40.000 комада војничких шлемова М-97 (15.328 динара комад), 12.250 заштитних балистичких плоча са степеном заштите 3+, 12.250 комада борбеног балистичког прслука М-99, свих модела (107.000 динара комад), 520 минерских одела, 520 пари минерских чизама, 16.100 комплета ратне униформе... Потребне за тим производима исказане су за бројну величину војске од 60.000 људи, у складу са Планом реформских промена ВСЦГ од 2004. до 2010. године. А Миле Драгић је изабран као произвођач, јер је ГШ, као тактички носилац, учествовао у развоју већег дела његове опреме искривљањем тактичко-техничких одлика и испитивањем својстава. На крају дописа каже се да се понуђени предлог опремања, у садашњим условима финансирања може реализовати само у замену за некретнине.

Други документ од 11. марта 2005, који помоћник министра одбране за политику одбране Павле Јанковић доставља министру одбране, јесте предлог приоритетног плана опремања Вој-

ИСПИТИВАЊЕ ШЛЕМА И ПАНЦИРА

– Шлем М-97 испитиван је у ТОЦ-у као и остала средства НВО, почевши од прототипа, а панцири као готови производи са тржишта. Разлика је у томе што испитивање прототипа плаћа тактички носилац, тачније тадашња Управа пешадије ГШ, а готов производ са тржишта, произвођач.

Шлем носи ознаку М-97, јер је 1997. Управа пешадије поставила тактичко-техничке захтеве, а усвојен је у НВО 1998. године. Касније је добио и визир и ознаку М-97А. Испитивања Драгићевог шлема у ТОЦ-у трајала су две године. Прототип је полигонски опитован од 8. до 18. јуна 1998. и добио је условно позитивну оцену (прихваћен је прототип, јер задовољава основна својства – безбедност и функционалност, али је имао ситнијих недостатака, који су могли да се отклоне у следећој фази развоја – нултој серији).

Испитивања нулте серије трајала су од 19. до 30. априла 1999. године. Произвођачу је, дакле, требало више од годину дана да отклони недостатке. И тада је предложено да се усвоји нулта серија, иако је добила условно позитивну оцену (недостаци су били везани за техничку документацију, обележавање шлема). Те недостатке је Драгић отклонио, а провера отклоњености недостатака завршена је за један дан – 5. августа 1999. године. Тада је шлем добио позитивну оцену.

Како је произвођач направио шлем само у једној величини, јер му је за другу (велики шлем) био потребан нови калуп, предложено је да се средство усвоји у НВО, а друга величина накнадно пријави. То је учинио 2000. године. Испитивање великог шлема трајало је од 29. до 30. маја. Током два дана испитивани су балистичка заштита и погодност ношења, и шлем је добио позитивну оцену. Од тада је у серијској производњи, а у надлежности је војне контроле.

Шлем има заштиту коју је тражио тактички носилац – В50. Штити главу борца од парчадног дејства и муниције до 9 мм.

Испитиван је по MIL стандардима (америчким). Прописани век употребе је пет година, иако је накнадним проверама у ТОЦ-у утврђено да је знатно дужи.

У исто време, 1998, почела су опитовања два типа заштитног прслука – М-98 и М-99. То су, по моделу, два готово иста прслука, али се разликују у балистичкој заштити, с тим што М-98 има мању заштиту улошка – класу 2А и плоче – 3А. Плоча штити од пушчаних пројектила који немају челично језгро, а модел М-99 има већу заштиту од парчадног дејства – класу 3А.

Технички опитни центар је спровео верификационо испитивање готових узорака са тржишта. Заштитни балистички прслук М-98 опитован је од 11. 5 до 17. 6. 1998. године. Добио је условно позитивну оцену. Усвојен је у НВО 1998. године, уз обавезу да се отклоне недостаци (техничка документација и примедбе везане за погодности ношења). Балистичка заштита је испитивана по стандарду MIL 662 Е. У првој фази је носио ознаку М-98 (без плоче), а у верификационој фази отклањања узрока добио је и ознаку М-98А (са плочом). Верификационо испитивање недостатака прслука М-98 трајало је од 10. до 12. 2. 1999. и тада су М-98 и М-98А добили позитивну оцену.

Борбени балистички прслук вишег нивоа заштите – М-99 и М-99А испитиван је од 22. 10. до 9. 11. 1998. године. И он добија условно позитивну оцену. Усвојен је у НВО 1998. године, а у решењу којим је усвојен наводи се да има више модела – М-99, М-99А, М-99А1 и М-99А2. Све су то варијанте истог прслука, исте балистичке заштите, а разликују се само по намени. Њихово испитивање је трајало до 12. до 24. 4. 2000. године. Потом су опитовани модели М-99А1 и М-99А2, а од 18. до 22. 12. 2000. варијанте тог истог прслука – А3, А4 и А5. Код тих опитовања првенствено је проверавана погодност ношења, јер се ниво заштите није мењао.

Панцир је у ТОЦ-у испитиван по два светска стандарда – NIJ 0101.03 (утицај на парчадно дејство) и MIL 662 Е. Има декларисан век употребе пет година.

ске СЦГ у 2005. години (сачињен у Управи за развој ГШ ВСЦГ) и он садржи назив средстава и количину у вредности од 68,9 милиона долара. Од министра се захтева да што пре изнађе паре за то. У плану се не наводе произвођачи опреме, цене су у доларима, и тражи се, на пример, 2.388 шлемова (250 долара комад) М-97, 1.005 комада панцира М-99 (1.800 долара комад)...2.388 униформи М03...

Вицеадмирал Михаило Жарковић, заменик начелника ГШ, 15. априла 2005. упућује акт Сектору за материјалне ресурсе МО и тражи став о предлогу Милета Драгића да се набавка војне опреме, због отежаних услова финансирања Војске, исплаћује и заменом за некретнине у власништву ВСЦГ. Након одлуке тог сектора Министарства одбране доставиће им се предлог приоритета опремања средствима НВО из програма те фирме.

Пуковник Јовица Вучковић из Управе ГШ за развој (Г-5) шаље, 7. јула, Управи за снабдевање МО (а у складу са Одлуком министра одбране о набавци средстава НВО из Плана приоритетног опремања ВСЦГ у 2005) реферат у коме тражи набавку заштитне балистичке опреме у износу од око милион долара. Када је реч о шлему М-97 помиње се количина од 2.200 (по 15.000 динара комад) и 380 панцира (110.000 динара комад). Потом, 12. јула, помоћник заменика начелника ГШ за КоВ пуковник Љубиша Диковић доставља Управи за развој ГШ преглед најзначајнијих средстава за опремање јединица КоВ произведених у Драгићевој фирми. Ту је 17 артикала – од униформе, шлема, панцира, до филтрирајућег одела.

После тога, тачније 18. јула 2005, начелник Управе за развој ГШ генерал-мајор Драган Живновић доставља Управи за снабдевање МО захтев сличне садржине, у коме се каже да је за несметано функционисање неопходно приоритетно набавити средства НВО за 2.500 припадника јединица које се налазе у КЗБ и за јединице које се упућују у мировне операције. Наводе се и количине – 2.500 шлемова М-97, 2.500 панцира две врсте....

Међу значајним документима су и две молбе начелника Генералштаба генерал-потпуковника Драгана Паскаша, које је истим поводом упутио министру одбране 16. и 19. августа 2005. године.

У допису од 16. августа говори се о проблемима у реализацији плана опремања за 2005. године. Указује се на то да је за Војску потребно набавити 30.000 комплета униформе М03 и 2.500 комплета заштитне балистичке опреме, али како је одлуком министра од 30. 6. 2005. из приоритета прве фазе опремања изостављена набавка униформе (јер је на испитивању), а набавка заштитне балистичке опреме редукована на 380 комплета (за јединице у КЗБ), генерал Паскаш моли да се бар та набавка (од 380) реализује. Акт сличне садржине упућен је и 19. августа, на шта је генералу Паскашу одговорено да нема средстава за такву набавку.

И на крају, Министарству одбране се 19. августа упућују два захтева за набавку, које је покренула Управа за опремање и развој ГШ Г-5. Потписао их је заменик начелника те управе пуковник др Јовица Вучковић. У њима су наведене тачне количине средстава које се траже за опремање Војске од Драгићево фирме, година испоруке и оријентациона цена. За ову причу занимљива су средства балистичке заштите. У 2006. години планирано је да се набави 30.000 шлемова М-97 (комад 17.500 динара, укупно 525 милиона), 27.000 разних варијаната панцира М-99 (комад 105.000 динара, укупно 2,835 милијарди)...

■ СПОРНИ УГОВОРИ

На основу тих реферата или захтева Управе за опремање и развој потписана су и поменути два уговора за 2006. и 2007. годину, које је Министарство одбране закључило 25. августа са зрењанинским произвођачем. Они се односе на део војне опреме чија је набавка предвиђена петогодишњим планом опремања Војске. Тај план достављен Савету министара и они су донели одлуку да се опремање реализује у планираном петогодишњем периоду и овластили министра одбране да изврши набавку. Како сада у буџету не постоји финансијска средства за опремање Војске, Министарство одбране се обратило Савету министара са молбом да се она изнађу и предложено је да се за то користе средства добијена продајом непокретности.

У поменутих документима уговора се, на пример, набавка 30.000 шлемова за 2006. и 29.000 за 2007. годину. Количине панцира М-99 су 27.000 за 2006. и исто толико за 2007. годину. Панцирима треба додати још око 9.000 комада, варијанте М02 и М3. Цена шлемова за 2006. износи 635 милиона динара док је цена панцира М-99 4,01 милијарда динара. Укупно уговорена набавка износи 59.000 шлемова и 63.000 панцира.

Тако стоји у нама доступним документима, са којих је скинут вео тајности. Све остало у овој причи са-

знаје се из саопштења, изјава, конференција за штампу или новинских стубаца.

Уговори су више од месец дана привлачили пажњу јавности, пре свега због њихове "тежине" од 175 милиона евра и десетине хиљада комада балистичке и заштитне опреме, колико се тражило. Изазвали су варничења између министара, претили опстанку државне заједнице и, по свему судећи, имаће судски епилог. Због прашине коју је афера подигла оставку је поднео министар одбране Првослав Давинић, а Миле Драгић, генерал-мајор Милун Кокановић и пуковник Јовица Вучковић, доспели су у једномесечни притвор. У међувремену, Савет министар је одложио примену одлуке којом се одобрава набавка опреме. ■

Мира ШВЕДИЋ

